

Atodiad: Tabl o fentrau ac ymyriadau

Tabl o fentrau

Mae'r tabl hwn yn atodiad i'n hadroddiad: *Gwella ymddygiad mewn carchardai: adolygiad thematig*. Yn ein gwaith maes ar gyfer yr adolygiad, daethom ar draws nifer o fentrau ac ymyriadau yr oedd carchardai'n eu defnyddio i annog ymddygiad cadarnhaol. Nid ydym wedi gwerthuso'r rhain yn ffurfiol, ond rydym wedi cynnwys crynodeb byr yn y tabl hwn er hwylustod i'r rheini sy'n ymchwilio i'r hyn a allai weithio yn eu sefydliad eu hunain, er mwyn iddynt allu cysylltu â charchardai perthnasol i gael gwybodaeth fanylach.

Carchar	Enw	Disgrifiad
Ffiniau, rheolau a gwobrau		
Rye Hill	Dyddiadur tystiolaeth bersonol (PED)	<p>Gallai carcharorion lenwi ffurflen PED i dynnu sylw at rywbeth roedden nhw'n teimlo eu bod wedi'i wneud yn dda. Fel arfer, byddai hyn yn cael ei roi i weithiwr allweddol yn ystod sesiwn reolaidd i'w drafod ac yna gellid ei roi ar NOMIS.</p> <p>Rhoddodd hyn gyfle da i'r carcharor gymryd perchnogaeth ar ei lwyddiant a'i gynnydd ei hun ac annog trafodaethau gyda staff am ymddygiad cadarnhaol, yn hytrach na chanolbwyntio ar ymddygiad negyddol.</p>
Rye Hill, Oakwood a Drake Hall	Dathlu llwyddiant	<p>Roedd gan nifer o'r carchardai y buom yn ymweld â nhw gynllun enwebu lle gallai staff enwebu carcharor a oedd, yn eu barn nhw, wedi cyflawni rhywbeth gwerth rhoi sylw iddo. Roedd y carchardai hyn yn cynnwys y teuluoedd yn y digwyddiadau dathlu a oedd yn helpu'r carcharor i deimlo'n falch o'u cyflawniadau.</p> <p>Roedd Rye Hill ac Oakwood hefyd yn gallu rhannu hyn ar eu blog carchar.</p>
Oakwood	Cynllun gwobrau ar sail pwyntiau	Roedd Oakwood yn gweithredu cynllun gwobrwyo ar sail pwyntiau gyda chymelliadau gweladwy a chefnogaeth gan gymheiriaid i gael carcharorion i frig y cynllun.
Warren Hill a Buckley Hall	Dyfarniadau ad-dalu cymunedol	Yn hytrach na chosbau traddodiadol fel dileu breintiau neu enillion, roedd y carchardai hyn wedi cyflwyno cosbau adferol a oedd yn cynnwys cosbau codi sbwriel, neu atal cosb os oedd y carcharor yn ymrwymo i weithio gyda'r gwasanaeth camddefnyddio sylweddau.

Oakwood	Adeiniau gwobrwyo	<p>Roedd gan Oakwood nifer o adeiniau gwobrwyo. Yn un o'r adeiniau uwch y mae galw mawr amdano, roedd gan garcharorion lefelau isel o oruchwyliaeth, cyfleusterau cegin da a chawsant eu datgloi tan 9pm.</p> <p>Roedd gan Oakwood ddwy adain sylfaenol hefyd a oedd yn cynnwys ymyriadau a mentora cymheiriaid. Y nod oedd dychwelyd carcharorion i'w hadeiniau safonol o fewn pedair wythnos.</p>
---------	-------------------	---

Warren Hill	Rheoli ymddygiad uwch (EBM)	<p>Roedd yr holl garcharorion yn Warren Hill yn cael eu rheoli o dan y cynllun EBM yn hytrach na fframwaith cymelliadau traddodiadol. Roedd camau EBM yn wirioneddol ysgogol gan gynnwys mynediad i siop y carchar, caffi ac ymweliadau preifat.</p> <p>Darparodd yr EBM ffordd i garcharorion ddangos sut yr oeddent wedi lleihau eu risg ac fe'i rheolwyd gan reolwyr troseddwr yn y carchar (POMs). Adolygodd seicolegydd dan hyfforddiant yr holl newydd-ddyfodiaid ar gyfer adolygiad o ffeiliau achos, a defnyddiodd gweithwyr allweddol y wybodaeth hon ar gyfer trafodaethau manwl.</p> <p>Cyn i garcharorion symud i gam gwahanol o'r cynllun, byddai bwrdd aml-asiantaeth yn cael ei gynnal lle gallai'r carcharorion a'r staff drafod eu cynnydd a datblygu amcanion. Roedd hyn yn fwy personol na'r cynllun cymelliadau arferol ac yn ysgogiad go iawn i garcharorion.</p>
-------------	-----------------------------	--

Cyfundrefnau cadarnhaol a phwrpasol

Oakwood	Gweithdai arbenigol	<p>Roedd gan Oakwood weithdai arbenigol i helpu i annog carcharorion i ymgysylltu a symud ymlaen. Er enghraifft, cynhaliwyd gweithdy ar gyfer carcharorion dan 30 oed. Cafodd carcharorion gymorth ychwanegol gan fentoriaid cymheiriaid yn ogystal ag ymyriadau eraill fel amseroedd gweithio byrrach a sesiynau campfa, wedi'u teilwra i anghenion y grŵp.</p> <p>Roedd gweithdy gwaith coed nodedig hefyd lle'r oedd carcharorion yn cyflawni rolau rheoli allweddol ac yn gwneud cynhyrchion i'w gwerthu. Roedd y gweithdy'n rhan o sesiwn gwaith ar dasg – felly aeth canran o'r elwi gynilion carcharorion ar gyfer adeg eu rhyddhau. Rhoddwyd rhan o'r elw hefyd i elusen.</p>
---------	---------------------	---

Rye Hill	Digwyddiadau arbennig	Cynhaliodd Rye Hill raglen o ddigwyddiadau fel diwrnod dathlu Jamaica, a digwyddiad technoleg. Cafodd y rhain eu ffilmio a'u dangos ar deledu'r carchar i gynyddu ymwybyddiaeth ac ymgysylltiad.
Rye Hill, Drake Hall a Buckley Hall	Gweithgareddau cyfoethogi	Roedd sawl carchar yn cynnal gweithgareddau rheolaidd ar benwythnosau a gyda'r nos fel nosweithiau gemau, Parkrun, cynllun Dug Caeredin, dosbarthiadau celf, cylchedau, nosweithiau ffilm a dathliadau pen-blwydd.
Drake Hall	Academi hyfforddi Halfords	Roedd y gweithdy a gynhaliwyd gan Halfords yn Drake Hall yn swydd yr oedd galw mawr amdani oherwydd ei bod yn cynnig gwaith sgiliedig â chyflog uchel. Roedd nifer o enghreifftiau o fenywod yn cael eu cyflogi gan Halfords ar ôl cael eu rhyddhau, ac fel cynllun cenedlaethol roedd yn cynnig cyfleoedd i fenywod lle bynnag y cawsant eu rhyddhau. Roedd hefyd yn rhan o ddigwyddiad seiclo blynyddol a gafodd dderbyniad da.

Helpu carcharorion i baratoi ar gyfer rhyddhau

Rye Hill	NECST – Tîm Cymorth Cymuned Amgylchedd Newydd	Roedd tîm o garcharorion tymor hir o'r enw NECST wedi dylunio rhaglen o'r enw 'deall eich dedfryd'. Roedd hyn yn rhannu dedfrydau hir yn flociau i helpu i strwythuro, canolbwyntio a rhannu eu cynlluniau adsefydlu ac ailsefydlu yn gamau. Roedd llyfrynnau o ansawdd uchel wedi'u dylunio'n dda yn cefnogi'r rhaglen.
Abertawe	Hyb Cyflogaeth	Roedd yr hyb yn hwyluso cyfarfodydd gyda carcharorion ar wahanol gamau yn eu dedfryd. Ar ôl cyrraedd, roedd carcharorion yn cyfarfod â'r Adran Gwaith a Phensiynau i drafod opsiynau cyflogaeth. Ddeuddeng wythnos cyn rhyddhau, gallent fynychu bwrdd rhyddhau ac elwa o gymorth drwy'r giât mewn lolfâ ymadael.
Warren Hill	Adeiladau cymeradwy	Roedd y carchar wedi adeiladu adeilad cymeradwy 'ffug' ar y safle er mwyn i garcharorion gael profiad o sut beth fyddai byw'n annibynnol, ond gydag amodau, ar ôl cael eu rhyddhau.

Carchardai fel cymunedau

Rye Hill ac Oakwood	Mentrau dan arweiniad cymheiriaid (PLI)	Cyfrannodd PLI at gymuned y carchar a helpu cyfranogwyr i ddysgu sgiliau cyfrifoldeb, trefnu ac arwain. Roedd pob PLI wedi'i wreiddio yn nogfennau strategol y carchardai.
---------------------	---	---

Holme House	Cwrs cyflawniad a datblygiad personol (PADS)	Mae PAD yn gwrs hyfforddiant corfforol dwys wythnos o hyd sy'n cael ei gynnal gan y gampfa. Roedd yn datblygu amrywiaeth o sgiliau fel adeiladu tîm, gwytnwch, lles meddyliol ac fe'i cefnogwyd gan fentoriaid.
Oakwood	Grŵp ymyrraeth sylfaenol (BIG)	Arweiniodd mentoriaid cymheiriaid BIG amrywiaeth o ymyriadau wedi'u targedu at garcharorion ar lefel sylfaenol, yn enwedig carcharorion iau a'r rheini sydd wedi'u lleoli ar yr unedau sylfaenol.
Buckley Hall	Mentoriaid LARM	Datblygodd grŵp o garcharorion tymor hir gwrs mentora ochr yn ochr â rhaglenni a staff iechyd meddwl o'r enw 'Dysgu, atebolrwydd, cyfrifoldeb a rheoli emosiynau yn y carchar' (LARM). Nod y cwrs oedd helpu carcharorion i ddatblygu sgiliau i ddelio â sefyllfaoedd anodd.
Abertawe	Uned cyn-filwyr	Cafodd cyn-filwyr eu hyfforddi fel mentoriaid cymheiriaid a oedd yn byw ochr yn ochr â charcharorion yr oedd angen cymorth ychwanegol arnynt.
Buckley Hall	Defnydd effeithiol o waith allweddol	Roedd pedwar gweithiwr allweddol llawn amser, wedi'u clustnodi, yn darparu cymorth rheolaidd ac ystyrlon i garcharorion yr ystyriwyd bod arnynt angen cymorth ychwanegol: oedolion ifanc, pobl ifanc sy'n gadael gofal, carcharorion IPP a'r rheini sydd ag anghenion cymhleth ychwanegol.

Bwyd, coginio a bwyta cymunedol

Rye Hill	Ready, steady, cook	Cynhaliodd y carchar gystadleuaeth goginio rhwng wyth carcharor, ac fe wnaethon nhw eu ffilmio a'u dangos ar setiau teledu'r carcharorion. Yna, gellid dod â'r bwyd a gafodd ei goginio yn ôl i'r adeiniau a'i rannu.
Oakwood, Drake Hall, Buckley Hall, Warren Hill, Full Sutton	Hunan-arlwyo	Yn Oakwood, gallai carcharorion ar lefelau cymhellant aur a phlatinwm fyw ar adain gyda chyfleusterau hunan-arlwyo da. Roeddent yn gallu prynu bwyd gan gyflenwyr lleol a mewnlol a choginio bwyd gyda'i gilydd. Yn Drake Hall, roedd ceginau wedi'u hadnewyddu ar gael ar bob adain. Yn Warren Hill, gallai carcharorion ar gam 3 monitro ymddygiad uwch (EBM) dreulio amser gyda'r teulu mewn ystafell breifat bwrpasol gyda chegin fach er mwyn iddynt allu paratoi bwyd a bwyta fel teulu. Roedd gardd hefyd lle gallent dyfu eu ffrwythau a'u llyisiau eu hunain.

		Gallai rhai carcharorion ennill y fraint werthfawr o optio allan o brydau bwyd yn y carchar. Cawsant gyfran fach o gyllideb fwyd y carchar i brynu eu bwyd ffres eu hunain y tu allan i'r rhestr ffreutur arferol. Roedd y fraint hon ar gael i nifer o garcharorion yn Oakwood. Yn Warren Hill, roedd ar gael ar gam tri y cynllun EBM ac roedd yn helpu i gymell carcharorion i symud ymlaen drwy eu dedfryd. Yn Full Sutton, roedd ar gael i nifer fach o garcharorion uwch.
Drake Hall	Siop goffi	Roedd gan y carchar siop goffi yn y llyfrgell a oedd yn cael ei staffio gan garcharorion. Roedd y siop yn cael ei defnyddio'n bennaf gan staff, ond gallai carcharorion ar lefel uwch y cynllun cymell brynu eitemau ddwywaith y mis hefyd.
Warren Hill	Siop, caffi a hunanarlwyo	Roedd gan garcharorion ar gam 2 a 3 monitro ymddygiad uwch (EBM) fynediad at ganolfan gymunedol gyda chaffi a siop ar ffurf archfarchnad i brynu bwyd ychwanegol.
Full Sutton	Siop goffi	Roedd siop goffi ar gael yn agos at y gweithdai. Gallai carcharorion brynu cardiau coffi. Roedd staff y llyfrgell a staff addysg yn cynnig cerdyn coffi yn wobwr fel cymhelliant i garcharorion gymryd rhan mewn cyrsiau darllen ac addysg.

Cynnwys y teulu

Rye Hill ac Oakwood	Ymweliadau ar gyfer y rheini nad ydynt yn cael ymweliadau gan deulu a ffrindiau.	Gallai carcharorion na chawsant ymweliadau gan deulu a ffrindiau wneud cais am ymweliad carcharor-i-garcharor gyda ffrind ar adain arall. Roedd hyn yn digwydd yn y neuadd ymweliadau lle gallent hefyd gael mynediad i'r siop fwyd.
Warren Hill	Ymweliadau preifat	Cafodd carcharorion ar gam 3 monitro ymddygiad uwch (EBM) y cyfle i dreulio amser gyda'r teulu mewn lle preifat pwrpasol gyda sofa, cegin fach, teganau plant a theledu.
Abertawe	Sesiwn babanod a phlant bach	Gallai carcharorion â phlant iau gael mynediad at sesiwn fwy hamddenol unwaith y mis mewn ystafell ymweliadau ar wahân.
Abertawe	Coffi a sgwrs	Gallai teuluoedd carcharorion gwrdd â'r llywodraethwr unwaith y mis i fynegi unrhyw broblemau yr oeddent yn eu hwynebu.
Oakwood	Uned deulu	Gallai carcharorion yn yr uned deuluol yn Oakwood wneud cais am sesiwn ymweld estynedig gyda'u teuluoedd i goginio a bwyta pryd gyda'i gilydd. Roedd arweinwyr hefyd wedi sicrhau cyllid nawdd i

		adnewyddu grŵp o ystafelloedd nad oeddent yn cael eu defnyddio i greu mannau ymweld preifat dan oruchwyliaeth teledu cylch cyfyng. Y rhain oedd yr 'ymweliadau lolfa', ac roedd thema i bob ystafell: er enghraifft cafodd un ei haddurno fel ystafell fyw i'r teulu gyda soffas.
Holme House	Nepacs	Gallai carcharorion ar y lefel cymhelliant uwch brynu pecynnau o ddanteithion gan Nepacs ar gyfer aelodau o'r teulu a oedd yn dod i'w gweld. Roedd hwn yn gymhelliant poblogaidd a rhad a oedd yn cydnabod bod teuluoedd weithiau'n cael trafferth talu costau ymweliadau â charchardai.
Oakwood	Clwb Gwaith Cartref	Gallai carcharorion fynychu clwb gwaith cartref, nosweithiau rhieni a chlwb i blant gyda'u plant, gan gydnabod pwysigrwydd rhoi'r gallu i garcharorion gyflawni tasgau arferol gyda'u plant er gwaethaf eu cyfnod yn y carchar.
Ymateb i anghenion cymhleth		
Full Sutton	Uned cefnogi pontio a galluogi cynnydd (STEP)	Roedd yr uned Cefnogi Pontio Galluogi Cynnydd (STEP) yn Full Sutton yn uned breswyl 18 gwely ar gyfer carcharorion a oedd yn gadael yr uned wahanu nad oeddent yn barod i ddychwelyd i leoliad arferol. Roedd yr ymyriad STEP yn rhan o strategaeth ehangach ystâd diogelwch uchel a thymor hir (LTHSE) i reoli a helpu carcharorion ag anghenion cymhleth i wneud cynnydd drwy eu dedfryd. Mae'r staff yn gosod nodau hylaw i garcharorion, gan eu cymell i symud ymlaen drwy fodel rheoli ymddygiad sy'n cynnwys pum haen. Roedd tîm amlddisgyblaethol, gan gynnwys seicolegwyr, carcharorion a oedd yn cael eu cefnogi, yn goruchwyllo gwaith ar yr uned yn dda. Cawsom enghreifftiau rhagorol o garcharorion yn gwneud cynnydd da yn dilyn ymyriad ar yr uned STEP.
Rye Hill	Cŵn Anifeiliaid anwes fel therapi (PAT)	Roedd staff yn gallu dod â'u cŵn i'r gwaith i weithredu fel cŵn PAT (unwaith iddynt gael eu hasesu'n briodol) ac roedd y staff a'r carcharorion yn gwerthfawrogi hyn. Roedd swyddogion yn cerdded o amgylch yr adeiniau a'r tiroedd gyda'u cŵn bob dydd. Gallai carcharorion ryngweithio â chŵn yn ystod amser cyswllt neu symudiadau.
Buckley Hall	The Hive	Roedd y carchar wedi creu hyb cymunedol o'r enw 'The Hive' a oedd yn cael ei redeg gan y tîm llesiant. Roedd y cyfleuster yn cynnig ystod eang o weithgareddau a digwyddiadau therapiwtig gyda chefnogaeth mentoriaid cymheiriaid.

Buckley Hall	Gweithdy malu paledau	Nododd y tîm iechyd meddwl garcharorion a oedd angen gweithgarwch corfforol i 'ollwng stêm'. Roedd y carcharorion hyn yn malu paledau pren a oedd wedyn yn cael eu defnyddio i wneud dodrefn ar gyfer elusen.
Abertawe	Yr Harbwr	<p>Sefydlwyd prosiect yr Harbwr gan yr arweinydd niwroamrywiaeth ar gyfer y rheini a allai ei chael hi'n anodd cymryd rhan mewn addysg neu waith. Roedd gan garcharorion fynediad at ystafell synhwraidd ragorol drws nesaf i ystafell ddosbarth fach lle buont yn cymryd rhan mewn gwersi i ddiwallu eu hanghenion dysgu.</p> <p>Ochr yn ochr â hyn, roeddent hefyd yn cynnal amserlen o weithgareddau a oedd yn cynnwys ymwybyddiaeth ofalgar, cŵn PAT, ymarfer mewn grwpiau bach a chwrs hunan-reoleiddio. Roedd carcharorion hefyd yn cael eu cefnogi gan grŵp o fentoriaid niwroamrywiaeth cymheiriaid.</p>
Cyfathrebu		
Rye Hill ac Oakwood	Hyb cyfryngau	Roedd yr hyb cyfryngau yn cyflogi carcharorion i gynhyrchu cynnwys amlgyfrwng o ansawdd uchel, gan gynnwys blogiau fideo dyddiol a phodlediadau ar gyfer carcharorion. Defnyddiodd arweinwyr hyn i gyfathrebu, dathlu cyflawniadau a hyrwyddo cyfranogiad mewn gweithgareddau cymunedol.
Oakwood a Rye Hill	Cyngor carchar effeithiol	<p>Cyflwynodd carcharorion â syniadau i wella canlyniadau a gwasanaethau yn y carchar achos busnes ffurfiol i'r cyngor carchar a oedd yn ystyried ymarferoldeb rhoi eu syniadau ar waith.</p> <p>Yn y ddau garchar, cafodd cyfarfodydd y cyngor eu ffilmio a'u darlledu drwy setiau teledu carcharorion a oedd yn helpu i gynyddu tryloywder.</p>
Full Sutton	Cylchlythyr misol a chyngor carchar	Cynhyrchodd y llywodraethwr gylchlythyr misol a oedd yn cynnwys diweddariadau gan y llywodraethwr a'r cyngor carchar. Gallai carcharorion hefyd gyflwyno cwestiynau bob mis a oedd yn cael eu hateb gan y llywodraethwr.
Warren Hill	Cylchlythyrau cymunedol a llyfryn cynefino	Roedd y carchar yn defnyddio gwybodaeth ysgrifenedig liwgar a oedd wedi cael ei chynllunio'n dda. Roedd hyn yn cynnwys cylchlythyrau i hyrwyddo gweithgareddau cymunedol a llyfryn cynefino a oedd yn nodi'r ffiniau a'r disgwyliadau ar gyfer carcharorion er mwyn creu cymuned fwy diogel.